

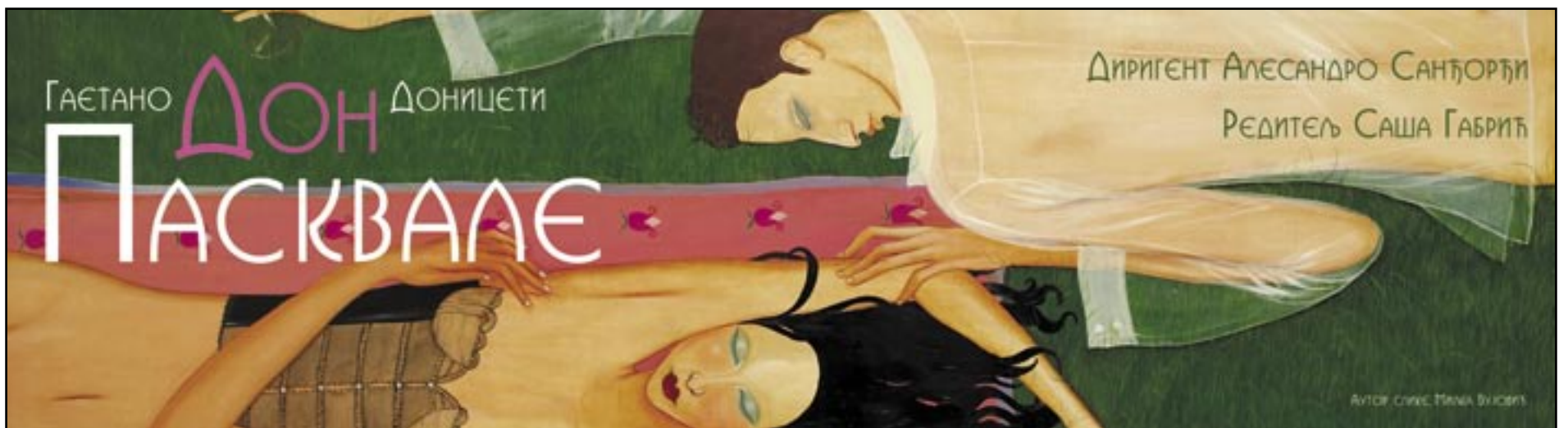
ПОЗОРИШНЕ НОВИНЕ

Издаје Народно позориште у Београду

 Banca Intesa

ПРИЈАТЕЉ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА

„КРАЉИЦА МАРГО“ ПРВИ ПУТ У ИНОСТРАНСТВУ

ОПЕРА И ДРАМА У АПРИЛУ

Очарали публику у Боготи

Са уистину великим успехом београдска „Краљица Марго“ изведена је у Боготи, на Фестивалу „Ибероамерикано“, на којем ове године учествују позоришта из 43 земље са пет континената. Уметници Балета Народног позоришта изазвали су велику пажњу, улазнице за свих пет представа „Краљице Марго“ биле су одавно распродате, па је пред званичну премијеру изведена специјална, затворена презентација балета намењена искључиво новинарима, међу којима је био неубичајено велики број ТВ екипа, радијских и интернет репортера. Увече истог дана, 13. марта, изведена је прва представа у препуној дворани највећег од 22 позоришта Боготе, престижном Театру Хорхе Гаитан (Jorge E. Gaitan). На крају представе се проломио френетични и дуготрајни аплауз, којим је поздрављен сваки од солиста, међу којима су се истицали Константин Костјуков, Милан Рус, Константин Тешча, Светозар Адамовић, Милица Безмаревић, Никица Крлуч, Јовица Бегојевић, Александар Илић, Бојана Жегарац, Тамара Ивановић и Денис Касаткин. Публика је поздравила и кореографа Крунислава Симића. Ипак, апсолутна звезда вечери је била протагонисткиња Мила Драгичевић. Очарано игром и нијансама интерпретације, свих 1600 гледалаца је устало и узвицима поздравило београдску примабалерину. Први излазак „Краљице Марго“ ван матичне сцене био је успешан, чиме је још једном потврђен квалитет нашег националног Балета, као и неопходност наступања ван граница наше земље. Бројни позиви из свега непрестано стижу.

Милош Дујакковић

Мила Драгичевић и Милан Рус у Боготи.

Месец премијера

Опера и Драма Народног позоришта за април припремају две премијере. Љубитељи оперске уметности ће после дужег времена моћи да уживају у делу Гаетана Доницетија „Дон Пасквале“, које ће бити премијерно приказано 12. априла на Великој сцени. Дириговаће већ добро познат гост, Алесандро Санђорђи, представу режира Саша Габрић, сценограф је Борис Максимовић а костимограф Марина Меденица. Улоге тумаче: Драгољуб Бајић и Вук Матић (Дон Пасквале), Владимир Андрић и Предраг Милановић (Доктор Малатеста), Дејан Максимовић и Љубомир Поповић (Ернесто), Софија Пижурица, Драгана Томић, Иванка Раковић и Габријела Убавић (Норина), Свето Кастратовић и Небојша Бабић (Нотар).

У представи учествују Хор и Оркестар Опере и Балет Народног позоришта. На Сцени „Раша Плаовић“ биће 30. априла премијерно изведена представа „Сексуалне неурозе наших родитеља“, коју по тексту Јулиана Барфуса у преводу Бојане Денић режира Тања Мандић Ригонат. Ауторски тим чине и сценограф Александар Денић, костимограф Милена Јевтић Ничева Костић, драматург Маја Пелевић; за сценски говор је одговорна др Љиљана Мркић Поповић, за сценски покрет Дамјан Кецојевић, за дизајн звука Зоран Јерковић, а избор музике потписује редитељка. Глумачку поделу чине: Вања Ејдус, Душанка Стојановић Глид, Слободан Бештић, Милош Ђорђевић, Миодраг Кривокапић, Добрила Стојнић и Александар Ђурица.

J. C.

ПОЗОРИШНЕ
НОВИНЕ

вечерње
НОВОСТИ

Медијски партнер Народног позоришта

УЗ ОВАЈ КУПОН
ПРИ КУПОВИНИ КАРТЕ
У НАРОДНОМ ПОЗОРИШТУ
У МЕСЕЦУ АПРИЛУ
ОСТВАРУЈЕТЕ

ПОПУСТ
20%

ЈАГОШ РЕЖИРА НУШИЋА

У понедељак, 3. марта, почео је рад на представи „Др“ Бранислава Нушића, у режији и адаптацији Јагоша Марковића. Премијера је планирана на Великој сцени, у другој половини маја. Драматург представе је Молина Удовички Фотез, сценским говором се бави др Љиљана Мркић Поповић, сценограф је Борис Максимовић, костимограф Божана Јовановић, а звук дизајнира Владимир Петричевић. Улоге тумаче Предраг Ејдус, Радмила Живковић, Александар Срећковић, Ивана Шћепановић, Драган Мићановић, Александар Николић, Олга Одановић, Јелисавета Сабљић, Михаило Лађевац, Дарко Томовић, Наташа Нинковић, Радован Миљанић, Ивана Жигон и Милан Вучковић.

Н. К.

АИДА У САВА ЦЕНТРУ

У среду, 23. априла, у Сава центру ће по четврти пут бити приказана опера Ђузепеа Вердија „Аида“, чија је премијера са великим успехом изведена 24. јануара ове године. Диригује маестро Јоханес Харнајт, редитељ је гост из Аустрије Карел Дргач, костимограф Миланка Берберовић, сценограф – гост из Македоније – Зоран Костовски, а кореограф Константин Костјук.

В. К.

НОВА КЊИГА ИЗДАВАЧКЕ ДЕЛАТНОСТИ

Ускоро излази из штампе нова књига, „Великан театра – Бојан Ступица“, аутора Миленка Мисаиловића, дугогодишњег драматурга Народног позоришта у Београду и некадашњег студента и помоћног редитеља Бојана Ступице. Поред Издавачке делатности Народног позоришта у Београду, издавачи су још и Музеј позоришне уметности Србије, Позоришни музеј Војводине и КИЗ „Алтера“.

Р. П. Н.

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ ПОД КРОВОМ ЗАКОНА

Чекајући Закон о култури

Нема те владе у новој историји Србије која није, одмах по устоличењу, обећала или ваљан закон о култури, или, оно што се нас више тиче, закон о позоришту. И нема ни најмањег разлога да се сумња у такве намере. Чак су и наши суседи Хрвати хвалили српску предузимљивост у овој сфери. Изгледа да је медијска бука ишла испред конкретних потеза када је у питању законска регулатива у области позоришта. Истина, ни једна влада није толико дуго трајала да би био начињен помак даљи од Нацрта закона, а најдаље се стигло до јавне расправе. И тако се стицао утисак да су сви досадашњи министри зајављивали васколики позоришни свет, којем је нарочито тешко падало када је министарску дужност обављао неко из њихових редова.

У Србији, додуше, позориште и није велика сила, па према томе ни превелики намет за буџет. Кад се све сабере – национална, градска, регионална, приватна позоришта и слободне групе, које такође кидишу на републички буџет – у Србији нема више од 60 позоришта, а позориштем се директно или индиректно не бави више од 4.000 особа. Значи, позоришта не представљају претежак терет за државни или градске буџете, како се

то повремено недобронамерно тумачи.

Није добро што у свим расправама о националним позориштима, дакле о народним позориштима којих сада има два – Народно позориште у Београду и Српско народно позориште у Новом Саду – најважнији постаје ток приче који се односи на социјални и економски положај позоришних уметника, као и оних који опслужују позориште, а у другом плану остане поетичко устројство, мисија народних позоришта. Инди-

РАСПРАВА о Закону о култури, о којем се јесенас тако зајанурено и ватрено дискутовало – од најбезазленијих аматерских удружења до најсложенијих националних институција културе – с очекивањем да се овим законским актом, преко ноћи, препороди српска култура у којој, дај Боже да је икад било прегледне стратегије, јасних циљева, приоритета... одједном се стишала. Србија поново бира и зато ће доношење „крвног закона за културу“, нема сумње, на дужи рок бити одложено. И неће нам бити први пут.

кативно је, такође, да се потезе прича о Закону о Народно позоришту и да се тад искључиво мисли на престоничко, београдско Народно позориште као једино репрезентативно, док нема помена о Српском народном позоришту у Новом Саду, које је по свим одликама, али и садашњем статусу, равно престоничком.

Наравно, држава може да реши да има једно национално позориште, или, можда, да је среће, и пет – у Нишу, Крагујевцу, Суботици, на пример, а може да одлучи и да нема ни једно. Дакле, може да укине и ова два која сада постоје. Све може! Али мора да буде јасно шта је интерес Државе. Наравно, и национална позоришта могу да утичу на промену статуса...

Неретко се може чути питање шта ће нама две опере само на сто километара раздалјине између Београда и Новог Сада, а ове гласине нико није сузбио проученим потребама средине и реалним могућностима државе, него се као једини аргумент потезе историја: „Знаш ли ти кад смо ми основани...“, итд. Ваљало би избистрити све досадашње законе о позоришту, као и анализирати позоришне системе који су из њих проистекли. Закон је једно, а стварност националних позоришта нешто сасвим друго. Не може се само законом променити стање, потребно је усагласити унутрашњу структуру и организациони модел с европским условима и стандардима продукције, уз уважавање технолошког напретка (низ занимања и профила стручности у нашим националним позориштима тековина су претпрошлог и прошлог века, нарочито у сфери тзв. „општих и заједничких послова“, што датира из доба социјализма,

ПРОМЕНА СИСТЕМА ФУНКЦИОНИСАЊА ПОЗОРИШТА

Уговори на одређено време

Уговори о ангажовању за сезону могу се потписивати на једну, две или, евентуално, трисезоне. Њиме се прецизирају обостране обавезе, одговорности и права – уметника и позоришта. Након завршетка периода на који је уговор потписан, ако постоји потреба, врши се обнављање уговора по истом принципу, тј. ангажовање за наредну сезону (две, тј. три). Овај вид уговарања је најчешћи облик ангажовања уметника у европским институционалним репертоарским позориштима. У неким земљама (Немачка, Француска, Аустрија...) ако је уметник у истом позори-

шту непрекидно провео одређени број година, најчешће 10 или 15, позориште је у обавези да га ангажује на неодређено време. У Националној опери у Берлину, рецимо, крајем сезоне управа на огласну таблу истиче списак уметника који могу да продуже уговор за следећу сезону, без образложења за оне којих нема на списку. Ово позориште не даје плате ангажованим уметницима у време летње паузе.

Уговор о ангажовању по пројекту подразумева уређивање односа између позоришта и уметника који се

ТЕМА

а они заузимају место преко потребним инжењерима...).

Недаће националних позоришта имају извориште у нејасно одређеном буџету. Другим речима, националне позоришне куће су умножавале своје невоље зато што држава никад није била доследна у својој политици према театру. Могуће да је овај став буде проглашен јеретичким, али то одговорно тврдим. Кад се ради о буџету, импровизација не може бити. Да управник неког позоришта у Аустрији или Немачкој не зна унапред какав буџет га очекује!? То је ван граница разума.

Једино што је код нас извесно јесу зараде запослених у позориштима. И то доказује да социјални моменат овде има првенство. Наравно да је то битно, али смо ми непрестано принуђени да доказујемо како је делатност, дакле продукција националног позоришта, такође веома важна, а испада да је она увек – у другом плану. И ту је проблем! А како се нама сваки час догађају избори, који собом повлаче привремено финансирање, онда су управе принуђене да раде „на невиђено“, на основу обећања, док министри, уистину недужни, немоћно слежу раменима јер је невоља настала пре њих. Проблем је, дакле, у континуитету, у стабилности – и државе и театра.

*Пише Миливоје Млађеновић,
управник
Српског народног
позоришта*

ВАЉА бити фер, па се сагласити са чињеницом да промене модела националног позоришта морају бити подстакнуте изнутра, као што се установило и у разговору с министром културе, господином Војиславом Брајовићем. Да не кажемо да се управо људи из ових институција, по правилу под плаштом синдикалних организација које се умножавају такорећи дневно, а неке од њих добијају обриси сабласних „самоуправних радних контрола“ – жестоко опире свим променама.

Но, има и добрих ствари. Рецимо, да ће се нужност дугорочног планирања у театру наметнути као једна од најдрагоценијих последица закона о култури, јер се данас планира од данас до сутра. Пошто закон предвиђа уговоре на одређено време са уметницима, управе наших позоришта мораће да знају за које улоге ангажују одређене уметнике, за колико представа их ангажују, тако

да ће и уметници бити принуђени да поведу рачуна о томе да ли су одиста у стању да, скоро паралелно, прихвате обавезе и у другим позориштима, на телевизији, итд. А то ће, надаље, утицати и на објективно вредновање њиховог рада који је данас сигурно потцењен те је уметник принуђен да јури од једног позоришта до другог. Нова ситуација генералног планирања посредно ће се одразити и на репертоарску политику, ублажиће деловање интересних група у позориштима, али и ван њих.

И, оно што је најважније: на овај начин ће бити поспешена уметничка вредност која се ствара у нашим позориштима. Дobar закон о позоришту је основа за успех и на уметничком и на пословном плану. А осећај задовољства у ове две сфере биће знак добро организованог позоришног система. Да ли је потребно поновити да је то могуће само у држави која добро функционише и која је интегрисана у Европу?

ангажује за конкретни пројекат, тј. представу. Овакви уговори су најчешћи облик ангажовања у позоришном искуству Америке и Аустралије, али и Западне

Европе. Обостране обавезе трају од почетка рада на представи, па до скидања представе са репертоара. Овакво ангажовање се врши путем аудиције, а за организацију овог посла позориште

ра сваке треће године, а спада у повољније моделе по уметнике, јер уметнику даје дужи рок да докаже своје квалитете а позоришту да их процени.

Да закључимо – позоришна

ко ристе
услугеагенције Sportlight, која има врло богату базу података о глумцима, и која у виду сервиса обавља послове организовања аудиције.

Модел о трогодишњим уговорима који се налази у предлогу нашег Закона о култури, дакле, припада европском законодавном искуству. Овај модел подразумева обнављање угово-

ШТА су уговори на одређено време и да ли су, за позориште, корисни или не. Будући да су они за нас новина, морамо се ослонити на туђа искуства. Светска пракса познаје два основна модела уговора на одређено време. Пре свега, ту су уговори о ангажовању за сезону, те уговори за ангажовање по пројекту.

пракса у Европи је показала да су уговори на одређено време повољнији за квалитетне услове рада у позоришту и да дају најбоље резултате. То значи да талентовани, вредни и одговорни уметници не треба да се плаше ових уговора.

Наравно, ако се не умеша наша балканска, кумовска и бурзерска политика.

■ Милован Здравковић ■

ДРУГО ТЕЛО МИЛОРАДА ПАВИЋА

Роман Милорада Павића „Друго тело“, објављен у издању „Евро Ђунтија“, промовисан је 11. марта на Великој сцени, уз модну ревију куће „Мона“ и учешће Оље Ивањицки, проф. др Радована Биговића и проф. др Драгана Симеуновића. Х.

РУКОПИСИ ИЗ ЕГЗИЛА

Уторак, 25. марта, на Сцени „Раша Плаовић“ је одржана промоција Првог кола сабраних дела Видосава Стевановића (рукописи из егзила) и уздању Издавачке куће „Корац“ из Крагујевца. Стевановић је један од најзначајнијих српских књижевника, а о рецепцији његовог дела у Европи речито говори имресија Алана Боскеа: „Речитатив Видосава Стевановића баца нас, лепотом језика и музиком која пробада, у халуцинацију где се човек истовремено ствара и разара, где је срећа подједнако несрећа...“

Р. П. Н.

ПРВАКИЊА СОФИЈСКОГ БАЛЕТА У БЕОГРАДУ

Дилијана Никифорова, првакиња балета Националне опере у Софији, гостоваће у Народном позоришту као Китри у балету „Дон Кихот“ и као Жизела, 4. и 8. априла. Каријеру је започела 1991. у штутгартском Кранко балету, наставила је у Le Jeune Ballet de France (Млади балет Француске) у Паризу, Краљевском балету у Антверпену у Белгији, да би се 1993. вратила у Софију. Првим улогама у класичним и модерним балетима остварила је бројна солистичка и ансамбл гостовања у целом свету: Кенеди центар у Вашингтону, Париска опера, Цирих, Берн, Хамбург, Рим, Скопље, Кремони, Париз, Авињон, Дижон, Женева, Осло, Тирана, Кипар, Москва, Токијо, Солун, Бодрум... Међу бројним престижним наградама, издавају се: Златна медаља Бугарске (1989), Награда на Смотри младих играча у Француској (1989), Сребрна медаља на Интернационалном балетском такмичењу у Њујорку (1990), Кристална лира (1996).

А. Б.

У СУСРЕТ ПРЕМИЈЕРИ

„Дон Пасквале“ на сцени Народног позоришта

Звуци музике Гаетана Доницетија први пут су се са сцене Народног позоришта чули још давне 1879, када је играна шаллива игра у два чина с певањем „Марија, кћи пуковније“. „Дон Пасквале“, по многим мишљењима после Росинијевог „Севилског берберина“ најбоља италијанска комична опера, компонована према либрету, како је тада писало на плакату, Салватора Камарана (новија истраживања су потврдила да је реч о Ђованију Руфинију), прва је Доницетијева опера која се нашла на репертоару Народног позоришта. Премијера је била 12. новембра 1924, дириговао је Ловро Матачић, а представу је режирао Теофан Павловски. Сценограф и костимограф је био Владимир Жедрински. У насловној улози је наступио Александар Туцаковић, Доктора Малатесту је тумачио Ру-

1947.

долф Ертл, Дон Пасквалеовог нећака Ернеста је играо Живојин Томић, млада удовица Норина је била Неонила Волевач, а Нотар –

ве је спремио Милан Бајшански. Улоге су тумачили Жарко Цвејић (Дон Пасквале), Станоје Јанковић (Др Малатеста), Никола Јанчић (Ернесто), Нада Штерле (Норина) и Живојин Милошевић (Бележник).

Последњи пут, опера „Дон Пасквале“ је имала премијеру на Сцени на Тргу 1. фебруара 1979, под диригентском палицом маестра Николаја Жличара, у режији Дејана Миладиновића, сценографији Милете Лесковца и костимима Љиљане Драговић. Певан је исти послератни превод Предрага Милошевића, а хорове је спремио Слободан Крстић. Александар Веселиновић је наступио у насловној роли, Слободан Станковић у улози Доктора Малатесте, Предраг Протић у тенорској улози Ернеста, Гордана Јевтовић је била Норина, а у овој режијској поставци три нота-ра су играли Вера Милчић, Слободан Симић и Ђорђија Бошковић.

■ Јелица Стевановић ■

Василиј Шумски. Представа је одиграна свега пет пута у тој сезони и потом се угасила.

Премијеру 18. октобра 1947. је дириговао Предраг Милошевић који је и превео либрето, режирао је Јосип Кулунџић, сценограф је био Станислав Сташа Беложански, костими су урађени према нацртима Милице Бабић Јовановић а хоро-

ЛУБИЛЕЈ У ДРАМИ

Женидба педесет пута

Ансамбл представе „Женидба“, коју је по тексту Николаја Гогоља режирао Славенко Салетовић, прославиће вечерас своје педес-

(Дуњашка). Током две и по сезоне трајања, у представи су заиграли и Соња Кнежевић, Гојко Балетић, Милош Ђорђевић и Лепомир Ивковић. Михајло Лађевац је за улогу Поткољосина добио Награду Народног

вац Награду Вечерњих новости за најбољег младог глумца, док су Борис Максимовић и Миланка Берберовић добили Награде за најбољу сценографију и костимографију. Представа је учествовала и на Пр-

сето извођење. Премијера је била 4. новембра 2005, а улоге су тумачили Нада Шаргин (Агафја), Љиљана Благојевић (Арина), Нада Блам (Фјокла), Михаило Лађевац (Поткољосин), Владан Гајовић (Кочкарјов), Љубомир Бандовић (Кајгана), Зоран Посић (Анучкин), Борис Пинговић (Жевакин), Лепомир Ивковић (Степан), Дејана Миладиновић

позоришта; „Женидбу“ је публика прогласила најбољом представом фестивала Дани Зорана Радмиловића 2005, а Лађевац је освојио „Златни брк“, на Данима Миливоја Живановића 2006. Лађевац је освојио Награду стручног жирија, а Нада Шаргин Награду публике; на Данима комедије 2007. Нада Шаргин је освојила „Ђурана“, Михаило Лађе-

вом фестивалу „Балканско позоришно пространство“ у Санкт Петербургу 2007. Славенко Салетовић је овом режијом освојио престижно признање – Награду „Бојан Ступица“, 2007. године. Представа је на матичној сцени и на бројним гостовањима у земљи и иностранству видело близу 13000 гледалаца.

■ Јелица Стевановић ■

ТРИ ПИТАЊА ЗА ТРИ СОПРАНА

Сузана, Јасмина

Сузана Шуваковић Савић

Сузана, у улози Ђо Ђо Сан наступате у две различите продукције у Београду – у Народног позоришту и у Опери и театру Мадленианум. Модерне или класичне режије, шта је Вама ближе?

У Мадлениануму је прошле године постављана модерна верзија „Мадам Батерфлај“. На саму поми-сао била сам мало збуњена јер нисам могла да повежем модеран вид једне „Батерфлај“ са традиционалном Јапанком. Наравно, нисам сумњала када је у питању наш велики редитељ, господин Дејан Миладиновић, јер је он исто тако пре много година поставио ову оперу у Народног позоришту и та представа живи и дан-данас. У модерној верзији он покушава да направи неки „new wave“, јер ми заиста живимо у свету компјутера, цртаних филмова, у којима су управо Јапанке хероји. Ту Ђо Ђо Сан није једна суптилна, крхка, мека жена, већ жена која је способна да одреагује у сваком тренутку када јој нешто засмета, али, нормално, љубав која је ван времена, на крају је ломи. Са друге стране, скоро истовремено, добила сам прилику да и у Народног позоришту отпевам ову улогу. У току представе, док траје интермецо и у току друге слике у којој не певам, морала сам да се концентришем на традиционалну Ђо Ђо Сан. „Батерфлај“ у Београду сам толико при-

СУЗАНА Шуваковић Савић улогу Ђо Ђо Сан од недавно пева, у сасвим различитим поставкама, на обе оперске сцене у Београду. Јасмина Трумбеташ Петровић је запева насловну улогу у Вердијевој „Аиди“, чију премијеру је ансамбл Опере Народног позоришта извео у јануару на сцени Сава центра. Ана Рупчић је, иако повређена, у улози Саломе одушевила публику на недавном гостовању наше Опере у Италији.

жељкивала јер сам још пре две године имала прилику да је у Италији припремим са добрим пијанистима и диригентима.

Недавно сам се вратила из Италије где сам певала у концертном извођењу „Отела“ Дездемону, а следећа жеља ми је да ову улогу отпевам и у представи. Жеља за новим улогама је нешто што уметника, певача, одржава – значи сцена, даске, и увек неко поље које ниси отворио. У иностранству ме ускоро очекује и улога Лиу у опери „Турандот“, у Италији и Француској.

Јасмина, кажите нам какве утиске носите са премијере „Аиде“ и каква је била сарадња са редитељем током припрема?

Јасмина Трумбеташ Петровић

а и Ана

Ја сам, у ствари, још увек више под утисцима са припрема премијере, под једним високим нивоом размишљања о самој улози Аиде. Не могу да кажем да су припреме дуго трајале, али биле су јако напорне јер смо два пута дневно имали пробе. То је доста исцрпљујуће, не само вокално, него и психички и физички. Аида је на неки начин заокружила све улоге које сам до сада радила и мислим да је била на једном вишем нивоу, мислим да је била комплетна, нарочито у емоцији коју носи. Она је прожета осећањима до самог краја, до прелепог дуета у гробници са Радамесом. Делови масовних сцена са хором су, рецимо, доста тешки – Тријумфална сцена, када иза себе имате толику масу људи – не зато што треба да их надјачам, већ да бих донела то осећање патње за својим народом и борбе да они буду ослобођени. Што се тиче редитеља Карела Дргача, он се трудио да нам у сваком тренутку помогне и да нам својим тумачењем одређених ситуација приближи ликове. Видело се да редитељ има богато искуство иза себе, пуно великих представа и несумњиво је да је пред нама био квалитетан уметник.

Ана, комплексну улогу Саломе играте од премијере 2003, а недавно сте је остварили са великим успехом, пред захтевном италијанском публиком, на гостовању наше Опере. Пренесите нам своје утиске.

Гостовање у Италији је прилика која се нашој Опери ретко указује, а ми смо овом посетом отворили врата за следеће гостовање. Пуна сам утисака јер је наша Опера доживела велики успех. Пресрећна сам што сам певала једну веома захтевну улогу – и балетски и певачки и глумачки, и доживела на свим пољима највише оцене. С обзиром на реакцију публике, овације и узвике „Браво!“, могу рећи да сам остварила сан који вероватно сања сваки певач од момента од када почне да учи певање. Италијанска публика отворено показује оно што им се допада, али и оно што им се не допада, и не бира средства да то пока-

Ана Рупчић

же. Од певача очекују све! Иначе, имала сам част да улогу припремам са изузетним диригентом Штефаном Шпрајбером. Он је са мном радио буквално од такта до такта, сваку реч, сваку нијансу, свако слово. Чувени плес „Седам велова“, који траје десетак минута и након којег следи главна арија од двадесет минута, мора да буде довољно изазован и довољно леп. Ја сам на проби у Београду доживела тешку повреду ноге, па су ми у Равени обезбедили чувеног кореографа, Мишу ван Декера, из Миланске скале, који је зналачки прилагодио кореографију, био је све време уз мене и бодрио ме. Директор опере је присуствовао свим пробама и, уопште, сви су били у служби певача и све што вам је потребно пре представе у стању су да вам пруже, само да представа буде на највишем могућем нивоу. То је једино што од вас траже. Још увек је у Италији задржан тренд да се према вама опходе као према звезди, чекају вас за аутограм, фотографишу се са вама, чекају вас на задњем улазу да вам аплаудирају.

Театар у Равени је иначе, на врло високом нивоу. У октобру је сезону отворио Рикардо Мути, Чимарозиним концертном. Замислите: певати после четири месеца на истој тој сцени, и то са таквим успехом!

Вања Косанић

УСПЕШНО ГОСТОВАЊЕ ОПЕРЕ

Салома на северу Италије

Представа Опере Народног позоришта „Салома“ Рихарда Штрауса, која због своје сложености и апартности и у Београду изазива велико интересовање, до последњег места је напунила преко два века стара позоришта у Ровигу и Равени, где је приказивана по први пут. Извођење наших уметника је наишло на неподељено одобравање, почев од одличне и осавремењене поставке и адаптације редитеља Иване Драгутиновић у декору Александра Златовића, преко убедљивих и музикалних наступа солиста, пре свих сопрана Ане Рупчић у насловној улози, мецосопрана Александре Ангелов у улози Иродијаде, баритона Миодрага Д. Јовановића и Александра Стаматовића као Јоханана, те низа мањих улога, све до моћног и звучног, а прецизног и усвираног Оркестра Народног позоришта под управом шефа диригента Јоханеса Харнајта.

Осим ове четири представе, солисти и Оркестар, под управом директора Опере Дејана Савића, извели су два Гала оперска концерта популарних арија, у театрима у Ровигу и Фаенци. Публика је топло поздравила музику Христића, Вердија, Пучинија и других аутора, док су уз наведене солисте успешно наступили и сопран Татјана Митић, мецосопран Жељка Здјелар, тенори Љубомир Поповић и Александар Дојковић, као и домаће уметнице Силвија Балистрери, сопран, и Кјара Фракасо, мецосопран.

Сарадња Опере Народног позоришта и театара северне Италије ће се наставити и следеће сезоне, гостовањем представе „Евгеније Оњегин“. Интересантан је податак да у скоро 200 оперских сезона у овим градовима, ни једном до сада није извођена ова надасве популарна опера Чајковског.

Р. П. Н.

СТО ГОДИНА ОД СМРТИ МИЛОВАНА ГЛИШИЋА (1847–1908)

Европски репертоар на почетку прошлог века

У фебруару се навршило сто година од смрти књижевника и преводиоца, творца српске реалистичке приповетке са тематиком из сеоског и паланачког живота, човека о чијим се заслугама за развој нашег позоришта још увек мало зна – Милована Глишића.

Глишић је био драматург у Народном позоришту од 1881. до 1899. године. За то време је играно чак 46 текстова, углавном савремених аутора – Островског, Бомаршеа, Метерлинка, Сардуа и других – које је Глишић превео са руског, немачког и француског језика, а неке и адаптирао.

Сам Глишић је написао свега два позоришна комада, шалу „Два цванцка“ и комедију с певањем „Подвала“. Први је имао праизведбу на нашој сцени 1883, у режији Милоша Цветића, и још три премијере, последњу 1942.

ВОЛЕО је реч, разговор, неговао и богатио наш језик и истицао његове лепоте. Слушати га док је говорио – била је лепота и за душу и за слух.

„Подвала“ је била чешће на репертоару – од 1883. до 1909. играна је чак 40 пута, што је за оно време био импозантан број. Интересантно је да друга реприза, упркос великом интересовању публике није одиграна, јер је комад забрањен „због омаловажавања власти“. Две године касније, Глишић објављује другу верзију текста, која је имала још шест премијера на овој сцени. Последњом је обележена стогодишњица здања Народног позоришта, 1969, у режији Јована Путника, а делови овог комада су коришћени у представи „Комендијаша“, која је изведена 2001. у режији Предрага Бајчетића.

Глишићеве велике заслуге су и на пољу реформисања репертоарске политике у правцу европског а нарочито француског театра, те увођења и развијања реализма у глумачком изразу.

Јелица Стевановић

СТЕРИЈА НА СЦЕНИ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА (8) | ПИШЕ ЈЕЛИЦА СТЕВАНОВИЋ

ФЕЉТОН

Кир Јања под окупацијом

После Другог светског рата, деценијама је у историји Народнoг позоришта постојала велика празнина: о раду овог театра у окупираном Београду није смело да се говори уопште. И све до пре неколико година, о њему се знало и писало врло мало.

Једна од првих бомби бачених на Београд 6. априла 1941. године разорила је зграду Народнoг позоришта а страдао је, мада нешто мање, и Мањез. Упркос свим напорима, у мање оштећеној згради на Врачару представе су почеле да се играју тек 1. октобра 1941. године, а коначно преуређена зграда код Кнежева споменика је свечано отворена 20. јуна 1942 – Стеријиним „Кир Јањом“. Представа је режирао Страхиња Петровић, сценограф је био Миленко Шербан, костимограф Милица Бабић Јовановић. У насловној улози је наступио редитељ, Невенка Микулић је играла Јуцу, Мира Тодоровић (потоња Ступица) играла је Јањину кћи Катницу, Миливоје Поповић је био нотарош Мишић, Кир Диму је играо Марко Маринковић а слугу Петра Никола Јовановић.

Пре премијере, управник Позоришта, Јован Поповић, обратио се публици и ансамблу поздравном беседом, рекавши, између осталог: „Данашње отварање Српског народног позоришта несумњиво је велик историки датум. Велик, колико оживљавањем једне неизмерно важне културне тековине народа нашег, толико исто и поновним оспособљавањем

једног моћног фактора у националном животу Србије“. Нова управа је зато у првом реду решила да обнови национални репертоар, поготову старих српских писаца и „за своју прву претставу изабрала 'Кир Јању', вечно лепу комедију од Стерије, ствараоца позоришне културе, оца српске драме. Са том најлепшом и најбоље саграђеном комедијом српском починемо нову страницу српске позоришне историје, и појмимо у нове подвиге с ослонцем на нашу блиставу дубоку прошлост и с вером да градимо сигурну и срећну будућност нашег театра“.

Критика је констатовала да је Страхиња Петровић успешно обавио оба задатка, од којих је тешко рећи који је захтевнији: „Одушевљење са којим је обрадио студију велике Стеријине драме, обимна инвентивност његовог уметничког духа и исцрпно познавање сценских могућности олакшале су му грађење једног заиста оригиналног дела“, а

у Кир Јањи је „дао пун израз своје глумачке вредности“. Невенка Микулић је била „врло убедљива“ у улози Јуце, „симпатична“ Тодоровићева је Катницу дала „живо“, Миливоје Поповић се допао публици тумачећи Мишића „полетно“. А Марко Маринковић „наш одлични карактерни глумац, подвукао је у Кир Дими, својом маском и читавом појавом, чудовишну ругобу, духовну и физичку, овог подмуклог типа који симболички утиче на гледаоце. Маринковић је још једном показао да нема малих улога“. И Никола Јовановић је глумио Кир Јањиног слугу

ПОД окупационом влашћу обновљена зграда Народнoг позоришта свечано је отворена, како је тада наглашавано, „најбољом комедијом српском“ – „Кир Јања“ Јована Стерије Поповића.

Страхиња Петровић као Кир Јања

„Први комад приказан у Народном позоришту код Споменика заслужује да буде похваљен. Напори су били велики и резултат није изостао. Нова зграда добила је уметничку претставу високе вредности“, закључује рецензент, не пропуштајући прилику да ода признање окупационој власти која је разорену зграду оспособила за играње представа, осавременила је и технички одлично опремила: „Сала изванредно пријатно утиче на гледаоца, а савремена позорница,

са свим својим савршенствима, указује на могућност највећих и најлепших уметничких остварења“.

„Кир Јања“ се у овој поставци задржао на репертоару за све време окупације. Последња реприза, 37. по реду, одиграна је 23. августа 1944.

(Наставиће се)

ИНОСТРАНА ГОСТОВАЊА БЕОГРАДСКЕ ОПЕРЕ У XX ВЕКУ (2) | ПИШЕ ВЛАДИМИР ЈОВАНОВИЋ

ФЕЉТОН

Тријумфи у Визбадену

После повратка из Базела, Цириха и Женева у Београд, 1954. године, најбоље уметничке снаге београдске Опере припремиле су нове поставке „Кнеза Игора“ Александра Бородина и „Бориса Годунова“ и „Хованшчине“ Модеста Мусоргског. По оцени београдских музичких критичара, диригенти Оскар Данон и Крешимир Барановић остварили су очекивана одлична музичка тумачења ових опера, др Бранко Гавела и Јосип Кулунџић надахнуту режију, а Миомир Денић, Владимир Загородњук и Сташа Беложански веома функционалан декор, тако да је ансамбл наше престоницке Опере са овим представама одмах могао да почне свој поход на европске музичке фестивале и оперске сцене.

Прво колективно музичко-сценско инострано гостовање београдске Опере после Другог светског рата било је у Визбадену, од 6. до 8. маја 1955. године, када су наши уметници на позив организатора познатог тамошњег Међународног мајског фестивала извели у позоришту Hessisches Staatstheater „Бориса Годунова“ у инструментацији Николаја Римског-Корсакова, „Еру с оног свијета“ Јакова Готовца и „Кнеза Игора“.

Већ прве вечери, 6. маја, визбаденска публика је наградила овацијама госте из Београда, а „протагониста улоге Бориса Годунова Мирослав Чангаловић и диригент Крешимир Барановић, без обзира што се представа завршила тек око поноћи, морали су неколико десетина пута да се појаве испред завесе“ (Wiesbadener Tagblatt, Vizbaden, 7. мај 1955).

Са истим одушевљењем, препуно гледалиште је поздравило Београђане и следеће две вечери, нарочито њихово извођење Поневецких игара у „Кнезу Игору“, које су на „бис“ морали у целости да понове! Немачки музички критичари прогласили су представе „Борис Годунов“ и „Кнез Игор“ за „велике догађаје на Мајском фестивалу у Визбадену“ и одали признање „Ери с оног свијета“ као „истинској националној опери изниклој на сопственом тлу Срба и Хрвата“ (Bremer Nachrichten, Bremen, 11. мај 1955), истичући у ре-

цензијама „незаборавне наступе величанственог хора“, „заносну игру балета“ и „солистичке ансамбле у певању и балету који се могу убржати међу прве у свету“ (Der Kurier, Berlin, 13. мај 1955). По њиховом мишљењу, најзапаженији солисти били су Мирослав Чангаловић, као Борис Годунов, чија је сцена умира-

„Кнез Игор“, 1955.

ња „била глумачки и певачки мајсторско постигнуће које ће још дуго остати у сећању“ (Wiesbadener Tagblatt, Vizbaden, 7. мај 1955) и Душан Поповић „певач првог реда, који има исто толико лепоте колико и величине, идеални кнез Игор“ (Darmstädter Echo, Darmstadt, 10. мај

1955), док је диригент Оскар Данон у интерпретацији „Кнеза Игора“ „увек налазио прави начин изражавања и музикантском виталношћу сигурно водио како оркестарско тако и певачко збивање преко свих гребена до најснажнијег укупног дејства“ (Wiesbadener Kurier, Vizbaden, 9. мај 1955).

Изузетно успешна осмогодишња уметничка сарадња са Међународним мајским фестивалом у Визбадену, настављена је новим тријумфалним гостовањима београдске Опере све до 1962. године, на којима је њен ансамбл, осим „Бориса Годунова“, „Ере с оног свијета“ и „Кнеза Игора“, извео 1956. „Хованшчину“ Модеста Мусоргског, 1959. „Фауста“ Шарла Гуноа и 1960. „Евгенија Оњегина“ Петра Чајковског у режији др Фридриха Шрама, редитеља светског угледа и уметничког директора Мајског фестивала у Визбадену, 1962. „Продану невесту“ Беиха Сметане, као и премијерно за Визбаден још чети-

ри опера – „Дон Кихота“ Жила Масснеа 1957, „Каћу Кабанову“ Леона Јаначека 1958, „Заљубљен у три наранце“ 1959. и „Коцкара“ Сергеја Прокофјева 1961, сваки пут презентирајући самосвојни и врхунски музичко-сценски извођачки стил београдске Опере.

Колико су то била квалитетна, цењена и тражена извођења, потврђује и податак да су, на пример, „Кнез Игор“ и „Борис Годунов“ тријумфовали пред увек препуним гледалиштем на четири гостовања наше престоницке Опере у Визбадену – „Кнез Игор“ 1955, 1956, 1958. и 1961; „Борис Годунов“ 1955, 1957. и 1959, у инструментацији Николаја Римског-Корсакова, и 1962. године, премијерно за целу западну Европу, у инструментацији Дмитрија Шостаковича; „Дон Кихот“ 1957. и 1961; „Заљубљен у три наранце“ 1959. и 1960. Из године у годину тријумфовали су и извођачи ових оперских дела, најчешће Мирослав Чангаловић, Душан Поповић, Жарко Цвејић, Меланија Бугариновић, Милица Миладиновић, Валерија Хејбалова, Радмила Бакочевић и Драго Старц, који су својим врхунским креацијама стицали све значајнији углед у Визбадену и у свету.

(наставиће се)